

Tid Torsdagen den 28 september 2023, kl.16:00-16:40
Plats Bolindersalen, Tekniska nämndhuset
Justerat Måndagen den 9 oktober 2023, §§ 1-6, 8, 10-26, 29-75, 77-93
Anslaget Onsdagen den 11 oktober 2023, §§ 1-6, 8, 10-26, 29-75, 77-93
Omedelbart justerade paragrafer
Justerat Torsdagen den 28 september 2023, §§ 7, 9, 27, 28, 76
Anslaget Måndagen den 2 oktober 2023, §§ 7, 9, 27, 28, 76

Jonas Naddebo

Per Strängberg

Närvarande**Beslutande ledamöter:**

Jonas Naddebo (C), vice ordföranden
Per Strängberg (S)
Maria Mustonen (V)
Aidin Zandian (V)
Cecilia Obermüller (MP)
Johan Nilsson (M)
Kristina Lutz (M)
Annika Elmlund (M)
Mats Johnsson (SD)
Björn Ljung (L)

Tjänstgörande ersättare:

Joel Stade (S) Förl Jan Valeskog (S)
Emilia Wikström Melin (S) Förl Emelie Stark (S)
Sara Stenudd (V) Förl Ulrika Palm (S)

Ersättare:

Jonas Darai (V)
Oscar Gullberg (MP)
Henrik Virro (M)
Christer H Sjöblom (M)
Mikael Blomstrand (C)
Mikael Valier Furtenbach (KD)

Stadsbyggnadsnämnden

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Tjänstepersoner:

Dessutom närvarade stadsbyggnadsdirektören Amanda Horwitz, Mikael

Andersson Ståhl, Julia Björklund, Torleif Falk, Torkel Kjellman, Arja Lindholm, Martin Schröder, Helén Taubert, nämndsekreterare Sara Högne och Fabian Lind, borgarrådssekreterarna Adam Valli Löfgren och Helena Andersson samt personalrepresentant Luis Lopez §§ 1-9

§ 17

Spelbomskan 9, Vasastaden, Dnr 2020-08002-54

Beslut

Stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt stadsbyggnadskontorets förslag:

- 1 Stadsbyggnadsnämnden godkänner redovisningen av plansamrådet.
- 2 Stadsbyggnadsnämnden ger kontoret i uppdrag att upprätta reviderat planförslag och ställa ut förslaget för granskning.

Handlingar i ärendet

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande från den 25 augusti 2023.
Bil § 17

Tjänsteutlåtandet avser redovisning av plansamråd och ställningstagande inför granskning av förslag till detaljplan för Spelbomskan 9 i stadsdelen Vasastaden.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Per Strängberg m.fl. (S), Maria Mustonen m.fl. (V), Cecilia Obermüller (MP) och vice ordföranden Jonas Naddebo (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Johan Nilsson m.fl. (M) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att delvis godkänna stadsbyggnadskontorets förslag till beslut, samt att därutöver anföra följande:

Precis som vi anförde i ett förslag till beslut vid startpromemorian så anser vi fortsatt att en omvandling av fastigheterna Spelbomskan 9 och 12 ger en unik möjlighet att tillskapa ett kvarter som på ett bättre sätt harmonierar med området än vad Läkarhuset gör i sin nuvarande utformning. Nämnden beslutade då samtidigt att det bör utredas huruvida det går att uppföra ett slutet kvarter på platsen som en förlängning av stenstaden. Tyvärr saknar vi en sådan utredning inom ramen för föreliggande ärendet. Det framstår heller inte som tillräckligt tydligt motiverat hur en ny byggnad

planeras att anpassas till de centrala vägledningarna för stenstaden som lyfts fram i Stockholms byggnadsordning. Här hade vi önskat en större tydlighet.

Miljön kring delar av fastigheterna upplevs i dag som otrygg med mörka prång och lite aktivitet. Vi anser därför att en total omarbetning av fastigheterna är motiverad. Det är angeläget att ny bebyggelse håller mycket hög arkitektonisk kvalitet som tar avstamp i stenstadens uttryck och harmonierar väl i utformningen med omgivande bebyggelse. Särskild inspiration bör hämtas från de unika byggnader som omgärdar platsen, såsom Stadsbiblioteket och Studentpalatset (Gamla Juridicum). Möjligheten att skapa ett nytt torg i anslutning till fastigheten, utan att förhindra in- och utpasseringen från det befintliga parkeringsgaraget, ska undersökas i det fortsatta arbetet. Ny bebyggelse bör utformas med ambitionen att bidra till en trygg och levande stadsmiljö.

Vi har av miljö- och klimatomässiga samt kulturhistoriska skäl generellt en mycket restriktiv hållning till rivning. Vid en eventuell rivning är det därför angeläget att det utreds hur byggmaterialet kan tas till vara och återanvändas för att så långt som möjligt minska miljö- och klimatpåverkan. Platsen har mycket stor potential. En omarbetning av fastigheterna, som tar avstamp i området som helhet, kan leda till en klar förbättring av stads kvalitén i ett mycket centralt och attraktivt läge.

- 3) Mats Johnsson (SD) föreslår i första hand att stadsbyggnadsnämnden beslutar att återremittera ärendet, i andra hand att nämnden beslutar att avslå kontorets förslag, samt att därutöver anföra följande:

SD godkänner redovisningen av plansamrådet men avvisar kontorets sammanvägda ställningstagande inför det fortsatta arbetet. I enlighet med vad som tas upp i stadsmuseets remissvar är det vår inställning att den nya byggnaden och dess höjd inte ska överskrida befintlig höjd, därtill ska den underordna sig omgivningen i fråga om storlek och uttryck. Om en ny byggnad ska underordna sig omgivningen, vilket knappast Läkarhuset gjorde, bör den ha en lägre höjd än nuvarande byggnad, men kan däremot byggas utan terrassering, och därmed ändå få något större volym. Såsom nämns av stadsmuseet och Rådet till skydd för Stockholms skönhet kommer planförslaget att bli ett nytt landmärke som kommer konkurrera med andra befintliga landmärken i närområdet, såsom Stadsbiblioteket och Gustav Vasa kyrka. Den arkitektoniska kvaliteten i föreliggande utkast kan knappast konkurrera med dessa byggnader. SD:s uppfattning är att platsen behöver en byggnad med klassisk arkitektur som

anpassas till platsen och att detta bör vara utgångspunkten för det fortsatta planarbetet.

- 4) Björn Ljung (L) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att ett helt nytt förslag tas fram för fastigheten, i form av kvartersbebyggelse på max sex våningar i en stil som utgår från och harmonierar med stenstaden och de blåklassade byggnaderna i fastighetens omedelbara närhet, samt att därutöver anföra följande:

När Läkarhuset Odenplan från 1960-talet nu har uppnått sin livslängd och behöver rivas, uppstår en möjlighet att läka det sår i stadsbilden som denna byggnad har utgjort under sextio års tid. Äntligen finns en chans att skapa något nytt som harmonierar med stenstadens karaktäristiska uttryck, som förstärker och tar upp de kvalitéer som gör riksintresset stenstaden så omtyckt.

Vasastans kvartersstad med dess inslag av nordisk klassicism är inte bara uppskattad av stadsdelens invånare (vilket tydligt framgår av remissvaren i ärendet), utan också av människor från hela Stockholm som flockas i området för att umgås på restauranger och kaféer, och av turister som promenerar runt i de vackra kvarteren, ofta med Gunnar Asplunds säregna biblioteksbyggnad som mål.

Det vore synnerligen beklagligt om man inte tar chansen att läka detta sår och låta en ny byggnad harmoniera med omgivningen, i enlighet med stadens beslutade Arkitekturpolicy, utan istället upprepar samma misstag som begicks på 1960-talet och går fram med en generiskt modernistisk byggnad som inte bara fullständigt saknar förankring i den omgivande arkitekturen, utan också är av en sådan höjd att den kommer att dominera och överskugga kvartersbebyggelsen, Gustav Vasa kyrka, Stadsbiblioteket och Studentpalatset.

Stockholms arkitektoniska kulturarv utgörs inte bara av enskilda byggnader, utan minst lika mycket av de miljöer och områden som flera byggnader skapar tillsammans. Att bygga nytt efter samma principer som gäller för nuvarande Läkarhuset – en byggnad som bryter av i disharmoni med omgivningen – berör därmed inte bara den enskilda fastigheten eller kvarteret, utan hela området runt Odenplan och upplevelsen av den kringliggande bebyggelsen, inkluderat flera blåklassade byggnader.

Att bebygga den aktuella tomten med ett hus i max sex våningar i stenstadsstil, skulle innebära ett (åter)skapande av ett visuellt behagligt, sammanhängande flöde från

Stadsbiblioteket, via dess annexbyggnader, upp till Odenplan, inramad av kvartersstrukturen, med avslut i Gustav Vasa kyrka. Att uppföra ännu ett modernistiskt höghus på platsen vore däremot ett oacceptabelt, vårdslöst sätt att handskas med stockholmarnas gemensamma kulturarv. Vi uppmanar därför till ett grundligt omtag i frågan.

Beslutsgång i delen om återremiss

Vice ordföranden Jonas Naddebo (C) ställer förslaget att återremittera ärendet mot att avgöra ärendet vid dagens sammanträde och finner att nämnden beslutar att avgöra ärendet vid dagens sammanträde.

Beslutsgång

Vice ordföranden Jonas Naddebo (C) ställer därefter övriga förslag mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av Per Strängberg m.fl. (S), Maria Mustonen m.fl. (V), Cecilia Obermüller (MP) och vice ordföranden Jonas Naddebo (C).

Reservation

Johan Nilsson m.fl. (M) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Mats Johnsson (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag om återremiss och sitt förslag.

Björn Ljung (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Per Strängberg m.fl. (S), Maria Mustonen m.fl. (V) och Cecilia Obermüller (MP) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi välkomnar de högt ställda ambitioner som finns för den nya byggnaden som planeras att uppföras i en central del av staden. Odenplans roll som en viktig kollektivtrafiknod har stärkts betydligt de senaste åren och genom ett nytt tillägg i stadsmiljön med ett högre hus markeras denna viktiga nod ytterligare. Detta sker också i linje med stadens principer om att markera och öka läsbarheten för viktiga kollektivtrafikknutenpunkter och centrala torg genom att i anslutning till dessa platser uppföra högre märkesbyggnader.

Då platsen är central i staden är det väsentligt att kvalitet i utförandet av byggnaden hålls hög och att bra materialval kan säkras för hela genomförandet. Uppförandet av nya högre byggnader måste ske i samklang med stadsmiljön i övrigt och med hänsyn till andra landmärken. I det fortsatta arbetet bör det provas om byggnaden kan bearbetas med syfte att

byggnaden ska upplevas som mindre dominerande i stadsbilden. Då befintlig byggnad rivs så bör även möjlighet till återbruk beaktas som en del av det fortsatta projektet.

Vice ordföranden Jonas Naddebo (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Centerpartiet välkomnar att det uttjanta Läkarhuset ersätts med en ny, mer klimatsmart byggnad. Det bör inom projektet eftersträvas att byggmaterialet kan tas till vara och återanvända.

Vi hade gärna sett att man tagit ett helhetsgrepp kring hela kvarteret, inklusive den omkringliggande sockeln i 2-3 våningar inom Spelbomskan 12 som med sina slutna fasader i svart granit gör Gyldéngsgatan till en otrygg bakgata. Man går nu miste om en unik möjlighet att tillskapa ett kvarter som bidrar till en trygg och levande stadsmiljö och som på ett bättre sätt anknyter till sin omgivning.

Centerpartiet har bland annat föreslagit en saluhall i bottenplan, gärna med torghandel utanför. Vi vill göra Odenplan till en plats man vill åka till och mötas på med kultur, restauranger, caféer och folkliv.

Planförslaget ska i kommande skede bearbetas för att byggnaden ska upplevas som mindre synlig i stadsbild och i stadssiluett. Detta är inte bara paradoxalt med tanke på byggnadens höjd, det riskerar även att resultera i en alltför urvattnad slutprodukt. Låt istället byggnaden förtjäna sin synliga plats med spännande och visionär arkitektur som gör staden intressant och lockar folkliv.

Ersättaryttrande

Mikael Valier Furtenbach (KD) lämnar ersättaryttrande enligt följande:

Spelbomskan 9, mer känt som Läkarhuset, är ett ökänt landmärke vid Odenplan. Brutalt insprängt mellan Asplundhuset, Studentpalatset och Gustaf Vasa kyrka är denna betongkoloss en tydlig påminnelse om modernismens konsekvenser och 60-talets oaktsamma förtätning.

Kristdemokraterna välkomnar förnyelsen av Spelbomskan 9 men beklagar att den estetiska utformningen som föreslås inte tagit utgångspunkt i den omgivande arkitekturen, med fokus på Odenplansområdets värdefulla inslag av arkitektur från sekelskiftet och nordisk klassicism. Att bygga nytt, högt och vackert med inslag av klassicism är ingen omöjlighet. Det förekommer goda exempel såväl inom Stockholmsregionen

som i huvudstäder på kontinenten. När de negativa konsekvenserna av modernismen byggs bort har Stockholm allt att vinna på att tillvarata och återskapa den uppskattade estetik som tidigare gått förlorad.